

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 137
Konu :İstanbul Milletvekili
Dr.Sezgin TANRIKULU'nun
Yazılı Soru Önergesi

.../.../2013
14 Ocak 2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 19.12.2012 tarihli ve A.01.0.KKB.0.10.00.00-98905 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Dr.Sezgin TANRIKULU'nun Bakanlığıma yönelttiği, TBMM 7/13627 Esas sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Erdoğan BAYRAKTAR
Bakan

EK :
Cevap Yazısı (5 Sayfa)

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN SEZGİN TANRIKULU'NUN
T.B.M.M. 7/13627 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVABI

SORULAR :

Türkiye'de İmar Yasası 1997 yılında değiştirilmiş ve yapıların engellilere uygun inşası zorunlu tutulmuştur.

Konuyla ilgili olarak;

- 1) TOKİ tarafından yapılan veya yaptırılan binalarda TSE'nin standartları uygulanmakta mıdır?
- 2) 1997 yılından sonra yapılan binaların denetiminde 3194 sayılı İmar Yasası hükümleri dikkate alınmakta mıdır?
- 3) TSE standartlarına ve dolayısıyla engellilere uygun olmayan şekilde kamu ve özel binalarını inşa edenler, bunların projelerini onaylayanlar hakkında ne gibi işlem yapılmıştır?

CEVAP :

1997 yılı ile 595 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin yürürlüğe girdiği 03.02.2000 tarihleri arasında ülkemizdeki bütün yapıların denetimi 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri uyarınca fenni mesuller tarafından yürütülmüştür.

595 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin yürürlüğe girmesiyle Adana, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bartın, Bolu, Bursa, Çanakkale, Denizli, Düzce, Eskişehir, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Kütahya, Sakarya, Samsun, Tekirdağ, Trabzon, Yalova ve Zonguldak illerinde uygulanmaya başlanmıştır.

595 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin "kapsam" başlıklı 2 nci maddesi "Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde inşa edilecek yapıların denetimi bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine tabidir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu veya bu konuda özel kanunlara tabi kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları veya yaptıracakları yapılarda, 595 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümleri uygulanmaz.

Bodrum katları hariç, tek katlı ve yapı inşaat alanı 180 m²'yi geçmeyen müstakil yapılar bu Kanun Hükmünde Kararname kapsamı dışındadır." hükmü uyarınca 595 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamı dışındaki yapılar hariç bu illerde inşa edilen yapıların denetimi Yapı Denetim Üst Komisyonundan izin belgesi alan yapı denetim kuruluşları tarafından yürütülmüştür.

Söz konusu Kanun Hükmünde Kararname'nin Anayasa Mahkemesi tarafından yürürlüğünün durdurulmasına ilişkin kararın 26.05.2001 tarihinde Resmi Gazete de yayımlanmasından sonra 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun hazırlanarak 13.08.2001 tarihinden itibaren

Adana, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bolu, Bursa, Çanakkale, Denizli, Düzce, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Sakarya, Tekirdağ ve Yalova'nın dahil olduğu 19 pilot ilde uygulamaya konulmuştur. Bakanlar Kurulunca alınan 2010/624 sayılı Karar gereğince 01.01.2011 tarihi itibari ile 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun 81 İl'e yayılmıştır. Kanun'un 1 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca Kanun kapsamı dışında bırakılan yapılar hariç bütün yapıların denetimi Bakanlığımızdan izin belgesi alan Yapı Denetim Kuruluşları tarafından yürütülmeye başlanmıştır.

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun kapsamında faaliyetlerini sürdüren Yapı Denetim Kuruluşlarının, imar mevzuatına uygun olarak yapıların inşasını sağlamak asli görevleri arasındadır. Bu kuruluşlar imar mevzuatı uyarınca öngörülen fenni mesuliyeti ilgili idareye karşı üstlenmektedirler.

Kamu binalarının mevzuata uygun olarak inşa edilmesi konusunda denetim yetkisi binayı yaptıran kamu idaresi ve belediyesi, özel yapılarda ise ilgili belediyesidir.

30/05/1997 tarihinde 3194 sayılı İmar Kanununda ve yönetmeliklerinde fiziksel çevrenin özürülülerin kullanımına uygun hale getirilmesi ile ilgili bazı tedbirler alınmıştır. Bu tedbirler kent içinde kamu kullanımına açık bütün açık ve kapalı alanları kapsamaktadır ve binalar da bu alanlara dahildir. Bina girişine ulaşımın sağlanması için rampa yapılması gibi bazı öncelikli gerekler kamu ve özel ayrımı yapılmaksızın bütün yapılarda, asansör ise belli büyüklük ve kattaki binalarda olması gereken düzenlemelerdir. Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinde ve Otopark Yönetmeliğinde de bu yönde hükümler bulunmaktadır.

İmar Kanunu ve yönetmelikleri kapsamında zorunlu alanlarda ve binalarda özürülülere ilişkin tedbirlerin alınması projelendirme aşaması ile başlayıp inşası aşamasında devam etmektedir. Yapı ruhsatı eki proje onayı yapan idarelerin bu hükümleri dikkate almadan projeleri onaylaması ve gerekli tedbirleri almadığı halde yapılara yapı kullanma izin belgesi vermesi halinde bu konuda, Bakanlığımızın bir denetim yetkisi bulunmamakta, olup, bu konudaki işlemlerin İçişleri Bakanlığınca yapılması gerekmektedir. İnşaat aşamasındaki denetimin ise yapı denetim şirketleri tarafından yapılması gerektiğinden bu konudaki iş ve işlemler ise Bakanlığımızın (Yapı İşleri Genel Müdürlüğü) görev ve yetki alanında bulunmaktadır,

Yapı denetim kuruluşlarının, proje ve uygulama denetçisi mimar ve mühendisler aracılığıyla, proje müelliflerince hazırlanan uygulama projelerinin ve hesaplarının, mühendislik ve mimarlık proje düzenleme esaslarına, imar planına, imar yönetmeliklerine ve diğer mevzuata, şartname ve standartlara (TS 9111 Özürülüler ve hareket kısıtlılığı bulunan kişiler için binalarda ulaşılabilirlik gerekleri, vb.) uygunluğunu kontrol etmeleri ve yapıların denetimini de bu projelere uygun olarak yürütmeleri gerekmektedir.

Yapı Denetim Kuruluşlarının mevzuata uygun olmayan projelere uygunluk görüşü vermesi halinde, kuruluşun ve sorumlu denetçi mimarlarının ve mühendislerinin, denetim faaliyetleri Bakanlığımız tarafından 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 8 inci maddesi uyarınca bir yıla kadar geçici olarak durdurulmakta ve haklarında işlem yapılmak üzere meslek odalarına bildirimde bulunmaktadır.

Projeleri mevzuata uygun olarak hazırlamayan ve denetlemeyenler hakkında aynı Kanun'un "Ceza Hükümleri" başlıklı 9 uncu maddesi uyarınca, Cumhuriyet Başsavcılıklarına suç duyurusunda bulunmaktadır.

Ayrıca 12.07.2012 tarih ve 28351 sayılı Resmi Gazete ile 7.7.2005 tarih ve 25868 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun Geçici 2 inci maddesinde değişiklik yapılmış; “Bu Kanunun geçici 2 nci maddesi ile bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen erişilebilirlik standartlarının uygulanmasının izlenmesi ve denetimi her ilde Aile ve Sosyal Politikalar, İçişleri, Çevre ve Şehircilik, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlıkları ile özürlüler ile ilgili konfederasyonların temsilcilerinden oluşan komisyon tarafından yapılır. İhtiyaç halinde birden fazla komisyon kurulabilir. Denetim sonucunda ilgili belediye ve kamu kurum ve kuruluşları ile umuma açık hizmet veren her türlü yapıların ve açık alanların malikleri ile toplu taşıma araçlarının sahiplerine eksikleri tamamlaması için birinci fıkrada belirtilen sürenin bitiminden itibaren iki yılı geçmemek üzere ek süre verilebilir.

Sürenin bitiminden itibaren öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmediği denetim komisyonlarınca tespit edilen umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ve açık alanlar ile toplu taşıma araçlarının sahibi olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından her bir tespit için bin Türk Lirasından beş bin Türk Lirasına kadar idari para cezası uygulanır. Bu şekilde bir yıl içinde uygulanacak idari para cezasının tutarı ellibin lirayı geçemez. Sürenin bitiminden itibaren öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmediği denetim komisyonlarınca tespit edilen büyükşehir belediyeleri, belediyeler ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından her bir tespit için beşbin Türk Lirasından yirmibeş bin Türk Lirasına kadar idari para cezası uygulanır. Bu şekilde bir yıl içinde uygulanacak idari para cezasının tutarı beşyüz bin lirayı geçemez. Bu maddeye göre verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içerisinde ödenir. Genel bütçeye gelir kaydedilen idari para cezası tutarları dikkate alınarak erişilebilirlik konusundaki projelerde kullanılmak üzere Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesinde ödenek öngörülür.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar; İçişleri, Maliye, Çevre ve Şehircilik, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlıklarının ve özürlüler ile ilgili konfederasyonların görüşleri alınmak sureti ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca bir yıl içerisinde çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.” hükmü eklenmiştir.

Önergede belirtilen diğer hususlarla ilgili olarak konuyla ilgili kuruluş olan Toplu Konut İdaresi Başkanlığından alınan bilgiler aşağıda yer almaktadır.

TOKİ Başkanlığı’nın uygulamaları kapsamında kullanılan malzemeler TSE ve CE onaylı ve imalata yeterlilik belgesine haiz malzemelerden seçilmektedir. Ayrıca, inşaatlarda kullanılacak beton ve demir numuneleri Bakanlığımızca onaylı laboratuvarlarda kırım ve çekme tabi tutulmakta ve gerekli tüm test ve raporlar düzenli bir şekilde yerine getirilmektedir.

TOKİ Başkanlığı tarafından yapılan inşaatlarda kullanılacak malzemelerin, ilgili kurumların teknik şartnamelerinde belirtilen evsafalara ve kriterlere uygun ve TSE’li olması gerekmektedir. İnşaat bünyesine girecek demir, çimento, seramik, kiremit, yalıtım malzemeleri, kum, çakıl, taş, kereste, stabilize ve sair gibi lüzumlu bütün inşaat malzemelerinin Yapı İşleri Umumi Fenni Şartnamesinde tarif edilen evsafta olması gerekmekte olup, kalite ve menşei hakkında yeterli bilgi bulunmayan malzemeler imalatlarda kullanılmamaktadır.

TOKİ yapılarında inşaat malzemelerinin standartlara uygunluğu ise; müşavir firmalara ait teknik personel ve TOKİ Başkanlığı'nın teknik personeli tarafından denetlenmektedir. Söz konusu malzemelerin proje, sözleşme, şartname, mahal listelere ve ilgili tüm teknik gereklere uygun olduğuna TOKİ Başkanlığı tarafından kanaat getirildikten sonra malzemelerin imalata girmesine izin verilmektedir. Tüm imalatlar, TSE standartlarına ve mahal listesinde belirtilen poz numaralarına göre Bakanlığımız Birim Fiyat Tariflerine, özel imalatlarda ise Özel Birim Fiyat Tariflerine uygun olarak yapılmaktadır.

İnşaatların yapımında ise hazır beton şartnamelerinde belirlenen esaslar dahilinde hazır beton (pompalı döküm) kullanılmaktadır. Her dökümde beton numunesi alınmakta ve şantiyenin bulunduğu bölgenin yetkili kurum ve kuruluşlarına ait laboratuvarlarda testleri yapılmaktadır.

İnşaat çeliği çekme deneyi de keza şantiyenin bulunduğu bölgenin yetkili kurum ve kuruluşlarına ait laboratuvarlarda yapılmakta olup, tüm test sonuçları ise yüklenici ve müşavir firmalar tarafından TOKİ Başkanlığı'na gönderilmektedir.

TOKİ Başkanlığı tarafından yüklenici firmalara yaptırılan konutların denetimi, müşavir firmalar ve TOKİ Başkanlığı kontrol mühendisleri aracılığı ile sağlanmaktadır. Dolayısıyla, TOKİ Başkanlığı inşaatları, çok aşamalı ve çapraz denetim sistemlerinden geçerek yürütülmektedir.

TOKİ Başkanlığı, yapımı yürütülen inşaat işlerinin yapım tekniğine ve projeye uygunluğunu, inşaatın her aşamasında izlemekte, gerekli kontroller ve testleri yapmakta ve yüklenici firmaların hakediş ödemelerini de bu çerçevede gerçekleştirmektedir.

6 Haziran 1997 tarih ve 572 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci maddesiyle, 3194 sayılı İmar Yasasına bir madde eklenmiş ve "Fiziksel çevrenin özürllüer için ulaşılabilir ve yaşanabilir kılınması için, imar planları ile kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda Türk Standartları Enstitüsü'nün ilgili standartlarına uyulması zorunludur" hükmü getirilmiştir.

TOKİ Başkanlığı, tüm binaların inşasında, bu madde uyarınca hareket etmektedir. Bu itibarla, 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili tüm yönetmelikleri, "Belediyeler Tip İmar Yönetmeliği" ile TS 9111 "Özürllüer ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Binalarda Ulaşılabilirlik Gereklere" ve TS 12576 "Özürllü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları"na uyulmaktadır.

TOKİ Başkanlığı genelinde yapılan tüm konut uygulamalarında; engelli vatandaşların konutlara rahat ulaşımını sağlayacak bina giriş rampaları, bina içinde gerekli düzenlemeler (zemin kat kotuna ulaşım kolaylığı, tüm kapıların 90 cm olması, koridorların 115 cm olması, asansörlerin tekerlekli sandalye kullanımına uygun olması, merdivenlerin her iki tarafında korkuluk ve küpeşte bulunması vb.) gibi hususlar göz önünde bulundurulmaktadır. Ayrıca, proje alanlarının peyzajında da engelli vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını karşılayacak tedbirler alınmaktadır.

TOKİ Başkanlığı, kendi toplu konut uygulamalarında ilgili yönetmelik gereği standart uygulamalar (engelli rampası vb.) yapmakla birlikte, talep olması halinde engelli vatandaşlarımız için konut sayısının %5'i kadar kontenjan olarak ayrılan zemin kat konutlarda yine gerekli düzenlemeler (daire içi kapı ölçülerinin düzenlenmesi vb) gerçekleştirmektedir.

Engelli vatandaşlarımız konut satın almak istediklerinde, satın alacakları dairede, banyo ve mutfaklarına kaymaz seramik uygulanmakta, tutamaklar yapılmakta, tuvaletlerine özürlü tuvaleti konulmakta, daire sahibinin ihtiyacına uygun düzenlemeler yapılmaktadır.

Konut dışında TOKİ Başkanlığı tarafından yapılan ticaret, sağlık, eğitim tesisi gibi diğer tüm yapılarda da engelli vatandaşlarımızın kullanımına yönelik düzenlemeler yapılarak, bu konuda gerekli hassasiyet gösterilmektedir.

Ayrıca, TOKİ Başkanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ile işbirliği içinde yürüttüğü uygulamalar çerçevesinde, bedensel engelli çocukların özel ihtiyaçlarına yönelik olarak, 20 adet tekerlekli sandalyelerle erişilebilir engelsiz yaşam merkezleri ve rehabilitasyon merkezlerini hayata geçirmiştir.

TOKİ Başkanlığı'nın kendi toplu konut uygulamaları çerçevesinde, konut alanlarında 100 konuta kadar olan projelerde 1 adet ve 100 konutun üzerindeki projelerde ise her 175 konuta kadar ilave 1 adet çocuk oyun alanı yapılmaktadır. Çocuk oyun alanlarının üç ve üçten fazla olması durumunda, bunlardan 1 tanesi "engelsiz oyun grubu" ile donatılmaktadır.

TOKİ Başkanlığı, yukarıda ifade edildiği gibi, projelerinin çevre düzenlemeleri için de standartlar oluşturmuştur. Uygulamalarında, proje sahasında mutlaka %6-%8 eğimli olacak şekilde engelli rampaları yapmaktadır.